

Information om godkännandeprocessen för båtbottnfärger

Vad avgör om en båtbottnfärg får säljas i Sverige?

För att få säljas i Sverige måste båtbottnfärger med biocider antingen vara godkända enligt EU:s biocidförordning (BPR) eller vara godkända enligt äldre nationella regler. För de flesta båtbottnfärger med koppar som verksam beståndsdel började prövningsprocessen enligt förordningen i slutet av 2017. Färger som enbart verkar på fysikalisk väg, till exempel silikonbaserade färger, är undantagna godkännandekravet.

En färgleverantör som vill ansöka om godkännande för sin båtbottnfärg enligt förordningen behöver skicka in en ansökan till alla EU-länder där de vill sätta ut produkten på marknaden. Företaget väljer vilket av länderna som ska utvärdera ansökan. Ansökan ska täcka in samtliga vattenregioner som är relevanta för dessa länder. Till exempel, även om Belgien utvärderar en ansökan kan ansökan behöva inkludera en riskbedömning för exempelvis Medelhavet och Östersjön. Utvärderingen ligger sedan till grund för prövningen i de andra berörda EU-länderna via en procedur kallad ömsesidigt erkännande. Även när en färg godkänns enligt förordningen finns det dock i vissa fall möjlighet att göra nationella anpassningar av villkoren. Ett exempel skulle kunna vara att färger för Östersjön fortfarande inte får användas norr om Örskär.

Varför försvinner en del båtbottnfärger från svenska marknaden?

Utvärderingen enligt reglerna i förordningen har slutförts för ett antal färger, och en del av dem har inte klarat kravet för godkännande. Bland annat har det identifierats brister avseende effektivitet samt oacceptabla hälso- och miljörisker. Ett exempel på färg som inte klarat utvärderingen är VC17m. Företag kan också av olika anledningar välja att dra tillbaka sin ansökan i Sverige. Detta leder till att godkännandet för båtbottnfärgen återkallas och produkten behöver fasas ut från den svenska marknaden.

Hur länge får godkända båtbottnfärger säljas?

Ett godkännande för en båtbottnfärg kan maximalt gälla i 10 år men kan efter det förnyas så länge kraven är uppfyllda. Det är dock i nuläget inte säkert att produkterna kommer att få ett 10-årigt godkännande.

Vilka ämnen är det som granskas i båtbottnfärger?

Riskbedömningen för hälsa och miljö omfattar alltid produktens alla verksamma ämnen, det vill säga de ämnen i färgen som aktivt förhindrar påväxt. Därutöver riskbedöms också övriga ämnen i produkten som kan inge betänkligheter (engelska: *Substances of Concern*). Ett exempel är zinkoxid som finns i färgen för att reglera frisättningen av koppar och som själv frisätts och därmed kan påverka havsmiljön. När det gäller bedömningen av effektivitet och kemiska parametrar granskas färgen i sin helhet.

Kommer båtbottnfärger med koppar att förbjudas helt i Sverige?

Koppar och bland annat zink är skadliga för marina djur och växter och som en del av åtgärdsprogrammet för havsmiljö som syftar till att uppfylla kraven i havsmiljöförordningen, eftersträvar Sverige att minska tillförseln av dessa ämnen till svensk havsmiljö. I Sverige är det Havs- och vattenmyndigheten som är ansvarig myndighet men flera myndigheter ansvarar för att genomföra åtgärder för att nå målen. Ett totalförbud mot koppar i båtottenfärger i Sverige är inte aktuellt i dagsläget, men ansökningar som inte uppfyller kraven i förordningen kommer inte kunna godkännas. Vi kan inte idag uppskatta hur många produkter som kommer klara utvärderingen enligt EU:s biocidförordning eller i vilken utsträckning det nationella åtgärdsprogrammet kommer begränsa kopparfärger i Sverige.

Är det någon skillnad på reglerna för båtottenfärger till fritidsbåtar och de till större fartyg?

Både färger för fritidsbåtar och för större fartyg (längre än 25 m) måste godkännas enligt EU:s biocidförordning. Fartygshamnar räknas dock som industriområden och beaktas inte i miljöriskbedömningen, vilket leder till att vissa färger klarar riskbedömningen för kommersiella fartyg men inte för fritidsbåtar.

Eftersom fartygsfärger dessutom bara får påföras av yrkesmässiga användare kan det ställas höga krav vid användningen av färgerna, till exempel gällande personlig skyddsutrustning. Behov av omfattande skyddsutrustning är något som enligt förordningen inte accepteras för produkter som är avsedda att användas av var och en.

Vad gäller om man målat sin båt med en färg som inte längre är godkänd?

Produktgodkännanden är förenade med villkor som gäller vid användningen av själva båtottenfärgen, dvs. vid påföringstillfället. Om färgens godkännande senare upphör påverkas därför inte färg som redan är påmålad. När ett godkännande återkallas medges oftast också en tid att få använda upp produkt som redan köpt in. Denna period är normalt 6 månader efter att produkten inte längre får säljas. Observera att det i vissa kommuner och hos enskilda båtklubbar och fritidsbåthamnar kan finnas användningsförbud mot icke-godkända båtottenfärger tidigare än vad som anges på Kemikalieinspektionens hemsida.